

AV TUVA BJØRKVOLD, FORFATTER, RESSURSLÆRER
FOR NYSGJERRIGPER OG HØGSKOLELEKTOR I
NORSK VED HØGSKOLEN I OSLO OG AKERSHUS

Hvorfor Lesekrok i Nysgjerrigper?

Lesing er en av fem grunnleggende ferdigheter som er innført med Kunnskapsløftet. Lesing er ikke lenger noe som bare er norsklærerens ansvar. Nå er alle lærere leselærere. Men hva betyr det egentlig i praksis? Hvordan kan man jobbe med lesing i alle fag?

Det viktigste elevene kan lære, er at de ikke alltid skal lese på samme måte. Å lete etter fakta i en tekst krever en annen form for lesing enn det å lese for underholdnings skyld. Derfor må elevene få et verktøy for å lese hensiktsmessig, og å få med seg det de leser.

Nysgjerrigper vil med Lesekroken gi tips til hvordan tekstene i Nysgjerrigperbladet kan brukes til å øke elevenes lesekompetanse. Til hvert blad får du en ny utgave av Lesekroken med utgangspunkt i en av artiklene fra bladet.

Lesekroken består av tre typer oppgaver. Den ene går på en lesestrategi, den andre går på å lese mellom linjene (detektivlesing). I tillegg vil det være en oppgave som tar i bruk andre innfallsvinkler. Hver gang vil det være en kort teoretisk tilnærming til hvorfor oppgavene er laget som de er.

UNDERVISNINGSSOPPLEGG TIL ARTIKKELEN «SKRAVLEKOPPENE» I NYSGJERRIGPER NR. 1-13

Strukturert tankekart

Tankekart er et verktøy som kan hjelpe oss i å få orden på tankene, enten i en idéfase eller for å systematisere kunnskap. For å trene bruken av tankekart, og få en oversikt over fagstoffet i en artikkel, kan læreren på forhånd ha forberedt et tankekart etter strukturen i en bestemt artikkel. Elevenes oppgave blir å trekke kunnskapen ut fra teksten og fylle ut tankekartet, de trenger ikke lage strukturen også.

Til teksten «Skravlekoppene» er det laget et strukturert tankekart. Skriv dette ut i A3-format til elevene. Temaet bakterier er ført opp i midten. Det er fire delemner i artikkelen, alle markert med en avrundet firkant, f.eks. «Hva er bakterier?». Læreren bør modellere hvordan man kan systematisere artikkelen med tankekartet. Begynn med «Hva er bakterier?» Finn alltid en ordforklaring eller en presisering av begrepet først. Elevene skriver inn forklaringen i det gule rektangelet. Neste steg er å finne eksempler, som skrives inn i sirklene. Gå tilbake til emnet. Er det flere fakta som bør med, skrives disse inn i ovaler. Innen eksempler og fakta finnes det ofte en inndeling eller kategorisering. Disse kan markeres med tall. Om eleven mener at tankekartet ikke er utfyllende, er det alltid mulig å legge til flere eksempler eller faktainformasjon.

La elevene jobbe videre med emnene, følg samme retning som klokka rundt temaet i midten. Første tema er rett opp, det siste ut til venstre. Fyll ut all informasjon om et emne før man går videre. Senere kan man bruke symbolene med ulike farger for å strukturere tankekart selv.

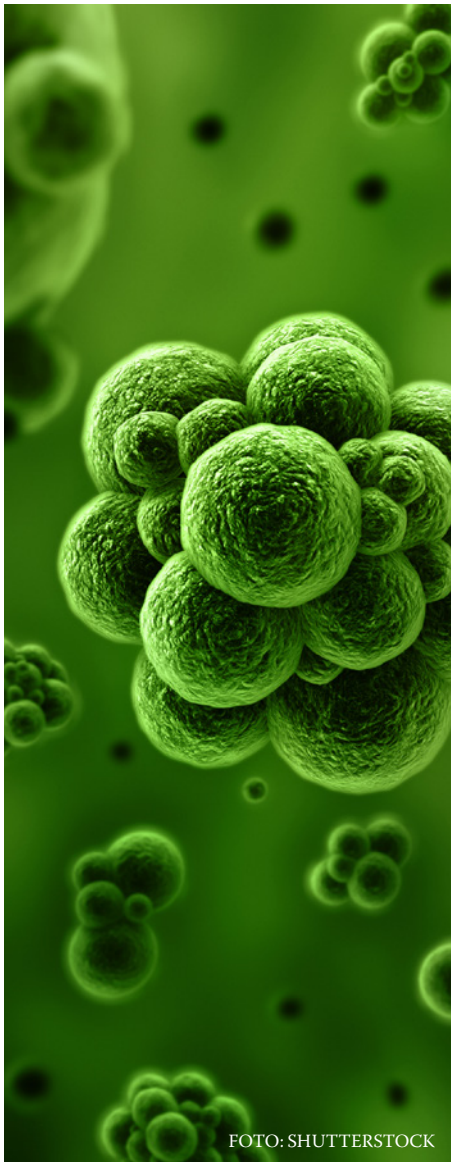

FOTO: SHUTTERSTOCK

Om Nysgjerrigper

Nysgjerrigper er Forskningsrådets tiltak for elever og lærere i barneskolen. Hovedmålet er å oppmuntre barn og unge til å ta vare på og dyrke sin nysgjerrighet, forskertrang og fantasi. Nysgjerrigper vil øke interessen for forskning og vitenskap – og håper flere unge mennesker velger forskning som karrierevei.

I tillegg til et eget vitenskapsmagasin inkluderer tiltaket nettsted og ulike lærertilbud – blant annet veiledning til hvordan barn kan arbeide med et forskningsprosjekt.

Les mer om tiltakets tilbud og aktiviteter på nysgjerrigper.no

Av Tuva Bjørkvold

Oppgaver til «Skravlekoppene»

1. Førelsing

Jobb sammen to og to.

Tenk dere at dere er to bakterier som skal angripe et menneske.

- a) Hva gjør dere for å komme inn i kroppen?
- b) Hvordan snakker dere sammen?
- c) Hva gjør dere for ikke å bli oppdaget og kastet ut?

Dramatiser en diskusjon.

3. Strukturert tankekart

Jobb sammen to og to.

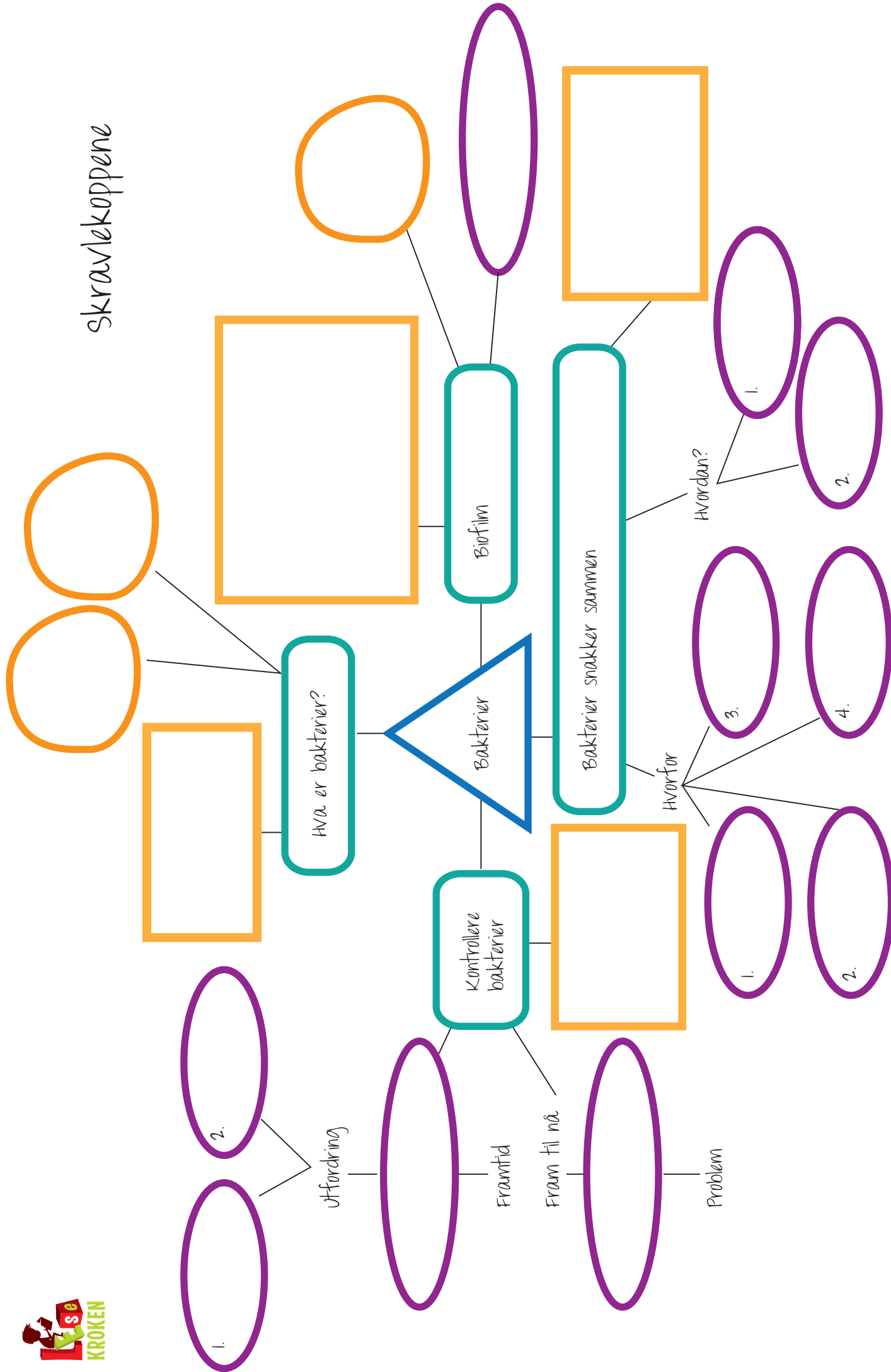
Fyll ut tankekartet dere har fått utdelt der bakterier er tema. Jobb med ett av delemmene om gangen i denne rekkefølgen: «Hva er bakterier?», «Biofilm», «Bakterier snakker sammen» og «Kontrollere bakterier».

- a) Forklar først emnet eller ordet, skriv i den gule firkanten.
- b) Finn eksempler, skriv i den oransje sirkelen.
- c) Finn fakta, skriv i den lilla ovalen.
- d) Begynn på nytt delemne og jobb på samme måten.

2. Detektivlesing

- a) Hvordan kan bakterier se ut?
- b) Finn minst tre taktikker bakterier kan ha for å overleve best mulig.
- c) Hvorfor må forskerne finne opp noe annet enn antibakterielle midler?

Hovedtema
 Delenme
 Forklaring
 Eksempel
 Fakta